

Fyzická ochrana v bankovníctve

Eva Foltýnová

Bakalárska práca
2006

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

Ústav elektrotechniky a měření

akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Eva FOLTÝNOVÁ**

Studijní program: **B 3902 Inženýrská informatika**

Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**

Téma práce: **Fyzická ochrana v bankovníctví**

Zásady pro vypracování:

1. Stručně popsat bezpečnost podniku, požadavky na ochranu bezpečnosti podniku, charakterizovat fyzickou ochranu a její hlavní formy a metody.
2. Zaměřit se na zvláštnosti fyzické ochrany banky, jako je vnější bezpečnost objektu, v hale, v prostoru přepážek, v prostoru pokladny a trezoru, bezpečnost při přenosu peněžní hotovosti v bance, při nákladce a výkladce transportu peněz.
3. Stručně popsat výběr, přípravu a řízení pracovníků fyzické ochrany.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

JUDr. František Brabec a kol. – Ochrana pro firmu, úřad, občana

JUDr. František Brabec – Ochrana bezpečnosti podniku – Eurounion Praha 1996

Ing. Ivo Látal, Bc.M. Štantejský: Bezpečnostní zásady ochrany podniku, Prospektrum Praha 2001

JUDr. Protivínský a kol. – Bankovní loupeže, Armex Praha 2001

JUDr. Laucký Vladimír – Řízení technologických procesů v Prům.kom.bezp.Zlín UTB 2005

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Josef Černý**
Ústav aplikované informatiky

Datum zadání bakalářské práce: **14. února 2006**

Termín odevzdání bakalářské práce: **13. června 2006**

Ve Zlíně dne 14. února 2006

prof. Ing. Vladimír Vašek, CSc.
pověřený děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.
ředitel ústavu

ABSTRAKT

Moja bakalárska práca bola vypracovaná na tému: Fyzická ochrana v bankovníctve.

Je zameraná na vonkajšiu i vnútornú bezpečnosť podniku a informuje tiež o bezpečnom prenose peňažnej hotovosti. Popisuje výber, odbornú prípravu a výcvik, chovanie a povinnosti pracovníka fyzickej ochrany v banke.

Kľúčové slová: súkromná bezpečnostná služba, fyzická ochrana, peniaze, bezpečnosť, banka

ABSTRACT

My bachelor thesis is elaborated on theme Physical protection in the bank.

It's deals with safety of corporation outside and inside and also informs of safe money transfer. It's talking about choice, professional training, manners and duties of workers in the bank.

Keywords: private security service, physical protection, money, safety, the bank

POĎAKOVANIE

Ďakujem vedúcemu bakalárskej práce JUDr. Josefovi Černému za odborné vedenie, rady a pripomienky, ktoré mi poskytoval pri spracovaní tejto bakalárskej práce.

PREHLÁSENIE

Prehlasujem, že som na celej bakalárskej práci na tému Fyzická ochrana v bankovníctve pracovala samostatne a použitú literatúru som citovala.

V Zlíne, 06.06. 2006

.....

Eva Foltýnová

OBSAH

ÚVOD	8
1 BEZPEČNOSŤ PODNIKU	9
1.1 OBEČNE K PROBLEMATIKE OCHRANY BEZPEČNOSTI PODNIKU	9
1.2 POŽIADAVKY NA OCHRANU BEZPEČNOSTI PODNIKU	10
2 FYZICKÁ OCHRANA	13
2.1 CHARAKTERISTIKA FYZICKEJ OCHRANY	13
2.1.1 Formy fyzickej ochrany	14
2.1.2 Metódy fyzickej ochrany.....	15
2.2 OBJEKTOVÁ BEZPEČNOSŤ	17
2.3 PERSONÁLNA BEZPEČNOSŤ	18
2.4 TECHNICKÁ BEZPEČNOSŤ	23
2.5 REŽIMOVÁ OCHRANA	24
3 ZVLÁŠTNOSTI FYZICKEJ OCHRANY BANKY	27
3.1 OPATRENIA K OCHRANE OBJEKTU	27
3.2 BEZPEČNOSŤ V HALE.....	28
3.3 BEZPEČNOSŤ PRI PRENOSE PEŇAZÍ VO VNÚTORNÝCH PRIESTOROCH BANKY.....	30
3.4 BEZPEČNOSŤ PRI NAKLÁDKE A VÝKLADKE TRANSPORTU PEŇAZÍ.....	31
3.4.1 Postup pri vykladaní.....	31
3.4.2 Postup pri nakladaní.....	32
3.5 DOTÁCIA BANKOMATOV	33
3.6 PREPRAVY SÚVISIACE S NOČNÝMI TREZORMI	35
4 VÝBER, PRÍPRAVA A RIADENIE PRACOVNÍKOV FYZICKEJ OCHRANY	37
4.1 VÝBER A PRIJÍMANIE PRACOVNÍKOV FYZICKEJ OCHRANY	37
4.2 ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ A VÝCVIK	40
4.3 CHOVANIE PRACOVNÍKA FYZICKEJ OCHRANY	41
4.4 ZAKOTVENIE POVINNOSTÍ PRACOVNÍKOV FYZICKEJ OCHRANY V PRACOVNOM PORIADKU.....	43
4.5 REALIZÁCIA VÝKONU FYZICKEJ OCHRANY.....	44
4.6 SYSTÉM RIADENIA A ORGANIZÁCIA ČINNOSTI SBS.....	46
4.6.1 Fázy a kroky riadiaceho cyklu	47
4.7 ÚLOHY OPERAČNÉHO STREDISKA SBS	48
4.8 VZŤAHY S POLÍCIOU	49
ZÁVER	512
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	523

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK.....	534
ZOZNAM OBRÁZKOV	545

ÚVOD

Banky, bankové produkty a bankovníctvo sa stali súčasťou každodenného života väčšiny ľudí v modernej spoločnosti. Práve ich efektívne fungovanie, zodpovedajúca regulácia, výber vhodného bankového produktu a zhodnotenie rizík s ním spojených – to sú len niektoré z problémov, ktorých riešenie vyžaduje stále rozsiahlejšie znalosti.

Za posledných desať rokov sa bankové lúpeže, prepadnutia peňažných trasportov i kriminalita na úseku bankovníctva stali aktuálnym problémom a objasnenosť tejto trestnej činnosti je nízka.

Táto bakalárska práca sa zaoberá bezpečnosťou podniku a oboznamuje čitateľa hlavne o fyzickej ochrane, ale tiež sa dotýka objektovej, technickej, personálnej a režimovej ochrany. Práve ich správne zvolená kombinácia môže pomôcť predchádzať nárastu tejto kriminality. Rozhodujúcu úlohu však musia zohrať predovšetkým samotné peňažné ústavy.

Veľa ľudí má stále sklon sa domnievať, že technika je predsa len spoľahlivejšia ako človek. Nie je to celkom tak, pretože pracovník skutočne môže byť rovnocenným bezpečnostným činiteľom proti hroziacemu nebezpečeniu. Musí však pre to niečo urobiť. Ak sa má pracovník skutočne chovať bezpečne pred lúpežou i behom nej, musí sa tomuto chovaniu učiť, musí ho trénovať a čas od času doladovať na opakovanom školení zamestnancov. Jednostranné favorizovanie bezpečnostnej techniky sa javí ako nesprávna stratégia, pokiaľ je úplne ignorovaný ľudský činiteľ. Vo vyspelých priemyselných zemiach presahujú počty pracovníkov SBS početné stavy štátnej a mestskej polície. Je to dôsledok vysoko rozvinutého trhového hospodárstva, v ktorom všetky peňažné ústavy i iné právnické a fyzické osoby musia zaisťovať ochranu svojho majetku i svojich osôb vlastnými silami alebo najatou SBS. Tieto služby sú prirodzené, potrebné a prosperujúce inštitúcie k ochrane osôb a majetku.

I u nás rastie počet SBS a ich zamestnancov. Profesionalita a spoľahlivosť ich zamestnancov však nie je na potrebnej výške. Preto by som čitateľa chcela oboznámiť v čom by mal spočívať výber týchto pracovníkov, odborná príprava a výcvik, aké sú ich povinnosti a aké chovanie sa od nich vyžaduje. V závere sa zameriavam na vzťahy súkromných bezpečnostných služieb s políciou.

Budem veľmi potešená, ak sa k čitateľom touto prácou dostane mnoho nových informácií.

1 BEZPEČNOST PODNIKU

1.1 Obecně k problematice ochrany bezpečnosti podniku

Ochrana bezpečnosti podnikatelských subjektů v současné době nesporně vyžaduje komplexní a systémový přístup. Ochranu bezpečnosti podniku nemůžeme vidět iba v zaistění vonkajšej ochrany objektů patriacich příslušnému podnikatelskému subjektu, ale je ju treba chápat ako zložitý systém tvorený subsystémami:

a) vonkajšia ochrana objektů firmy

Objektom firmy je treba rozumieť celkovú plochu, na ktorej sa rozprestierajú budovy, predajne apod. I keď pojem vonkajšia ochrana firmy nie je celkom presný, máme tým na mysli tzv:

1. **Fyzickú ochranu**, či už je zabezpečovaná vlastnými pracovníkmi chráneného podniku, alebo na základe zmluvného vzťahu podniku k niektorej zo súkromných bezpečnostných strážných agentúr, poprípade spôsobom kombinovaným. Akým z týchto spôsobov bude zaistovaná fyzická ochrana podniku záleží na rozhodnutí majiteľa, spolumajiteľa apod. či vedení firmy.
2. **Technickú ochranu**, ktorá slúži k zvýšeniu účinnosti fyzickej ochrany objektů firmy, ale sama o sebe, bez priamej väzby na fyzickú ochranu, nemôže byť efektívna. Tvorí iba dočasnú prekážku brániacu napovolaným osobám vniknúť do objektu.

Technickú ochranu tvoria:

- mechanické technické prostriedky,
- elektronické technické prostriedky,
- technické prostriedky režimových opatrení.

b) vnútorná (detektívna) ochrana podniku a podnikových bezpečnostných záujmov

Je treba konštatovať, že tomuto subsystému ochrany podniku a ich bezpečnostných záujmov je doposiaľ venovaná len nedostatočná pozornosť. V našich podmienkach si podnikateľské subjekty doteraz neuvedomili, že štát so svojimi policajnými a spravodajskými

zločkami sa nebude starať o bezpečnosť podnikateľského subjektu a že si ju musí každý subjekt zaistiť predovšetkým sám. Vôbec tu nerozhoduje, či bude vnútorná ochrana realizovaná vlastnou podnikovou detektívnou službou, teda firemnými detektívmi, ktorí sú v pracovno právnom vzťahu k firme, alebo niektorou zo súkromných bezpečnostných – detektívnych agentúr, ktorá ju príslušnej firme zaistuje ako platenú službu na zmluvnom základe. Pre ktorý spôsob sa podnikateľský subjekt rozhodne, záleží len na ňom, jeho majiteľovi, vedení. V tomto smere bude mať vplyv i ekonomické hľadisko, i keď rozhodujúce by mali byť hľadiská bezpečnostné.

Vnútornú ochranu môžeme členiť na:

1. ochrana vnútorných vzťahov:

- detektívna ochrana proti rozkrádaniu vo vnútri podniku,
- detektívna ochrana proti nedovolenému podnikaniu zamestnancov vo vnútri chráneného podniku a na jeho úkor,
- informačná činnosť pre potreby personálnej práce.

2. ochrana vonkajších vzťahov:

- informačná činnosť o serióznosti obchodných partnerov,
- ochrana proti úniku záujmových (dôverných či utajovaných) informácií,
- ochrana proti ďalším formám tzv. “firemnej špionáže”,
- informačná činnosť o konkurencii,
- informačná činnosť marketingového charakteru apod.

1.2 Požiadavky na ochranu bezpečnosti podniku

1. bezpečnosť podniku i ďalších bezpečnostných záujmov si musí zaistiť podnik svojimi vlastnými prostriedkami,
2. bezpečnostná ochrana podnikových záujmov má za úlohu udržať bezpečnosť majetku a osôb, zabrániť vzniku škôd a zaistiť ochranu ďalších bezpečnostných záujmov,
3. výkon podnikovej ochrany vyžaduje profesionálny prístup, ktorý môžu seriózne a kvalifikovane poskytnúť len špecializované služby, či už sú súčasťou chráneného

- podniku alebo sú chráneným podnikom najaté z množstva súkromných bezpečnostných agentúr,
4. profesionálny prístup kladie vysoké nároky na odbornú spôsobilosť pracovníkov zaisťujúcich bezpečnostnú ochranu, predovšetkým na vstupnú a priebežnú zdokonalovaciú prípravu pracovníkov, a to v oblasti:
 - právneho vedomia,
 - špecializovaných právnych znalostí pre výkon tejto činnosti,
 - teoretických znalostí výkonu bezpečnostnej služby v strážnej, detektívnej či technickej oblasti,
 - praktické skúsenosti z výkonu bezpečnostnej ochrany záujmov podniku,
 - vysoký stupeň fyzickej prípravy a spôsobilosti, ktorých predpokladom je dobrý zdravotný stav,
 - psychických schopnostiach, psychickej zdatnosti a odolnosti (psychickej odolnosti proti krízovým situáciám, stresom apod.).
 5. serióznosť a profesionalita pracovníkov zaisťujúcich bezpečnostnú ochranu vyžadujú:
 - morálnu bezúhonnosť pracovníkov
 - občiansku bezúhonnosť pracovníkov
 - trestnú bezúhonnosť pracovníkov
 6. profesionálny prístup tiež vyžaduje potrebné vybavenie technickými a bezpečnostne technickými prostriedkami,
 7. nie každú ochranu bezpečnosti podniku možno zaisťovať strážnymi službami, je treba voliť správny pomer medzi fyzickou, technickou a detektívnou ochranou
 8. dôvodom zvýšeného nebezpečia škôd býva predovšetkým:
 - chýbajúce základné rozhodnutie vedenia firmy ku komplexnosti ochrany bezpečnosti podniku a jeho bezpečnostných záujmov,
 - chýbajúce definície (definovanie rozsahu, cieľov, intenzity a ďalších úloh) zabezpečenia ochrany bezpečnosti a bezpečnostných záujmov podniku,
 - chýbajúca príprava, zaistenie a využitie odpovedajúcich prostriedkov k zaisteniu bezpečnosti a bezpečnostných záujmov,
 - absencia bezpečnostnej analýzy bezpečnostných záujmov,

- absencia bezpečnostného plánovania smerujúceho k zaisteniu bezpečnosti a ďalších bezpečnostných záujmov podniku.
9. výhodou veľkých súkromných bezpečnostných agentúr je:
- schopnosť vysokej komplexnosti poskytovaných služieb,
 - schopnosť vytvárať špecializáciu zamerania jednotlivých pracovníkov, napr. na činnosť strážnej služby, ochranných doprovodov apod.
 - schopnosť vytvárať si špecializovaný management a špecializované útvary napr.: marketingu, kontroly a inšpekcie, personálnej práce apod.

2 FYZICKÁ OCHRANA

2.1 Charakteristika fyzickej ochrany

Vysoký počet prípadov majetkovej kriminality a neustále narastajúci objem škôd v tejto sfére sú faktory zvyšujúce dôležitosť a determinujúce záujem o súkromné bezpečnostné služby, predovšetkým o služby fyzickej ochrany majetku a osôb, t.j. strážne služby.

Fyzická ochrana je najčastejšia a tiež najstaršia forma zaistenia verejného poriadku a bezpečnosti majetku a osôb. S ohľadom na ľudský faktor táto forma v sebe koncentruje životné skúsenosti, návyky a profesijné zručnosti, ktoré determinujú:

- rozhodovací proces pracovníka ochrany a ostrahy a tým umožňujú v ňom vyberať najvhodnejší z možných variant riešenia bezpečnostnej situácie;
- kvalitu výkonu služby pracovníkov ochrany a ostrahy.

Najvýznamnejšia však je skutočnosť, že fyzická ochrana ako jediná – v prípade nutnosti je schopná vykonať zásah (zákrok) k odvráteniu nebezpečia. Tým sa aktívne podieľa na zmaření zámerov narušiteľa a umožňuje bezprostredné opatrenie k jeho dopadnutiu. Preto tiež i tam, kde sú v širokom rozsahu použité technické prostriedky ochrany (predovšetkým elektronické zabezpečovacie a signalizačné systémy, kamerové systémy apod.), je treba, aby boli doplnené práve fyzickou ochranou v podobe zásahovej skupiny, dispečerov prevádzky elektronických zabezpečovacích systémov apod.

Strážne služby – fyzická ochrana majú predovšetkým zabrániť trestnej a protiprávnej činnosti vo vzťahu k majetku, bezpečnosti osôb, verejnému poriadku apod.

Z toho pre pracovníkov súkromnej bezpečnostnej – strážnej služby vyplývajú povinnosti:

- zasiahnuť pri zistenej trestnej a inej protiprávnej činnosti v súlade s dodržaním primeranosti zásahu, a to s ohľadom na charakter a spoločenskú nebezpečnosť protiprávneho jednania
- zalarmovať (zmobilizovať) sily k poskytnutiu pomoci a odstráneniu nebezpečia, rizík a škôd:
 - a) pracovníkov súkromnej bezpečnostnej agentúry,
 - b) hasičské zbory,

- c) havarijné služby,
- d) zdravotné záchranné služby,
- e) políciu (Políciu SR, prípadne Obecnú či Mestskú políciu).
- udržať či obnoviť klud, bezpečnosť a verejný poriadok,
- včas rozpoznať a odhadnúť nebezpečie a hroziace riziká pri haváriách, požiaroch, narušení objektu a iných mimoriadnych udalostiach a realizovať adekvátne opatrenia k odvráteniu nežiadúceho stavu,
- vykonávať opatrenia k zabraňovaniu vzniku úrazov, a to vrátane prevencie k odstraňovaniu ich podmienok a príčin a plniť úlohy v oblasti ochrany zdravia pri práci, protipožiarnej bezpečnosti apod., poukazovať na nedostatky v bezpečnostných predpisoch a ich uplatňovaní,
- byť zamestnancom a návštevníkom bánk príkladom pri predchádzaní úrazov, požiarov a iných mimoriadnych udalostí,
- realizovať opatrenia na záchranu života, zdravia a majetku pri mimoriadnych udalostiach v stráženom objekte či priestore a ich bezprostrednej blízkosti.

2.1.1 Formy fyzickej ochrany

Formy fyzickej ochrany možno charakterizovať ako vonkajší výraz či prejav spoločný určitým typovým druhom fyzickej ochrany. Fyzická ochrana má rôznu obsahovú náplň svojej činnosti a jednotlivé typové okruhy tejto náplne nachádzajú svoj vonkajší obraz práve v rôznych formách fyzickej ochrany. Význam foriem fyzickej ochrany spočíva v tom, že pomáhajú pracovníkom fyzickej ochrany už na začiatku správne stanoviť ďalšie zameranie práce, správnu voľbu metód a prostriedkov fyzickej ochrany. Formy fyzickej ochrany umožňujú znalosť tendencií a východísk, ktoré pracovníkom bezpečnostnej služby umožňujú správne organizovať prácu. Pracovník fyzickej ochrany spravidla nemá pred sebou presne a jednoznačne vymedzené postupy, pozná iba ciele, nepozná ešte všetky alternatívy ani ich dôsledky, ale príslušná forma fyzickej ochrany v obecnej podobe stanoví, čo má byť dosiahnuté a ako to má byť dosiahnuté. Ďalšia činnosť pracovníka fyzickej ochrany je daná použitím príslušnej metódy fyzickej ochrany, ktorá pochopiteľne korešponduje s príslušnou formou.

Z hľadiska ochrany a ostrahy majetku a osôb možno definovať nasledujúce formy fyzickej ochrany:

- 1.) strážna služba
- 2.) bezpečnostný dohľad
- 3.) bezpečnostný ochranný doprovod
- 4.) bezpečnostný prieskum
- 5.) kontrolná priepustková služba
- 6.) bezpečnostný výjazd - zásah

2.1.2 Metódy fyzickej ochrany

Pod pojmom metóda najčastejšie rozumieme spôsob či postup (súhrn či súbor postupov) k dosiahnutiu určitého cieľa v určitej oblasti ľudskej činnosti. V našom prípade ide o postup či spôsob, ktorým je realizovaná príslušná forma fyzickej ochrany. Pritom k dosiahnutiu obsahu príslušnej formy fyzickej ochrany je spravidla použité súbežne či postupne niekoľko metód fyzickej ochrany. Pojem metóda vychádza z gréckeho slova „methodes“, čo znamená cesta k niečomu – cesta k poznaniu. S ohľadom na veľký rozsah ľudských aktivít a skúmaných problémov a problémových okruhov sa s postupom doby vytvorili určité systémy metód a ich členenie.

Môžeme tak hovoriť:

- o obecných metódach poznania (napr. analýza, syntéza, dedukcia, indukcia, zobecnenie, abstrakcia apod.), ktoré sú obecnými teoretickými východiskami i pre ďalšie systémy špecifických metód; tieto obecné teoretické východiská nám poskytuje predovšetkým filozofia a taktiež logika,
- o systéme metód jednotlivých oborov ľudskej činnosti, a to vedeckého poznania či praktickej činnosti.

Metódu je možno chápať ako systém princípov, zákonov a teoretických poučiek, ktorými je charakterizovaný objekt a proces poznania. V súvislosti s metódami jednotlivých oborov môžeme hovoriť napr. o metódach:

- psychologických,
- psychiatrických,
- kriminologických,

- kriminalistických,
- policajných,
- ale i metodach fyzickej ochrany.

O metodach fyzickej ochrany môžeme hovoriť s nástupom rozvoja súkromných bezpečnostných služieb. Každá metóda je určovaná objektom poznania a odráža v sebe poznanie.

Špecifické vlastnosti objektu, ktoré sa odrážajú vo vedomí, pomáhajú vytvoriť metódy a smerujú k vytvoreniu metód poznania jednotlivých oblastí ľudskej činnosti. V súvislosti s fyzickou ochranou je treba špecifickým procesom poznania chápať výkon strážnej služby, výkon bezpečnostných dohľadov, výkon ochranných doprovodov, výkon kontrolnej priepustkovej služby. Preto pojem metóda je treba chápať ako:

- cestu k poznaniu,
- spôsob poznania,
- nástroj poznania i praktickej činnosti.

Metódu nemožno chápať len ako postup poznania, ale i ako postup k dosiahnutiu cieľov ľudskej činnosti. Metóda z tohoto pohľadu je potom vyjadrením poznania ako efektívne a optimálne dosiahnuť vytýčeného cieľu. Potom formy chápeme ako:

- charakteristiku obecných cieľov,
- formuláciu obecných cieľov,
- obecné prístupy k realizácii fyzickej ochrany,
- určitý konkrétny vonkajší výraz – vonkajší prejav obsahu fyzickej ochrany.

Význam metód fyzickej ochrany, ktoré sa opierajú ako o metódy obecné, tak o metódy špecifické pre určité vedné disciplíny či oboru ľudskej praxe, spočíva v tom, že umožňujú pracovníkom fyzickej ochrany už na začiatku správne vytýčiť celkové zameranie vlastnej budúcej práce.

K vytváraniu systému špecifických metód fyzickej ochrany môžeme dospieť dvoma spôsobmi:

- štúdiom a zovšeobecnením praxe súkromnej bezpečnostnej činnosti, hlavne činnosti strážnych služieb,

- tvorivou aplikáciou metód príbuzných oborov, hlavne fyzickej ochrany, policajnej činnosti, psychológie, pedagogiky apod.

2.2 Objektová bezpečnosť

Objektová bezpečnosť je zložitým procesom, ktorým sa zaisťuje technické a personálne zaistenie ostrahy objektu tak, aby narušenie, napadnutie alebo zničenie akejkoľvek utajovanej a citlivej skutočnosti bolo v čo najväčšej miere eliminované na minimum. Žijeme v dobe, keď je akékoľvek napadnutie, či už teroristické alebo kriminálne, veľmi reálne.

Úlohou pracovníkov ostrahy objektu – sú to buď príslušníci ozbrojených zborov alebo pracovníci bezpečnostných agentúr – je strážiť chránené objekty, preventívne pôsobiť vo všetkých oblastiach, ktoré s bezpečnosťou súvisia, analyzovať výstupy bezpečnostných technológií, operatívne a hlavne účinne zasahovať pri bežných problémoch i pri mimoriadnych udalostiach.

Ochrana objektu sa zabezpečuje kombináciou bezpečnostných opatrení, ktorými sú:

- Fyzická ostraha objektu
- Technické prostriedky
- Režimové opatrenia

Vonkajšia ochrana objektu

- Vonkajšia ochrana objektu je zaisťovaná súborom bezpečnostných opatrení k zaisťovaniu ochrany hranice objektu, vstupov do objektu a ochrany núdzových ciest a iných otvorov do objektu.
- V prípade, že hranica objektu je zároveň i hranicou zabezpečenej oblasti, používajú sa certifikované technické prostriedky podľa požiadaviek a kategorizácie zabezpečenej oblasti.
- V mimopracovnej dobe sa celá hranica objektu nepretržite zabezpečuje stanovenými bezpečnostnými opatreniami.

- Núdzové cesty a iné otvory sa zabezpečujú v mieste, kde pretínajú hranice objektu technickými prostriedkami

Vnútoraná ochrana objektu

- Vnútoraná ochrana objektu je zaisťovaná súborom bezpečnostných opatrení k zaisťovaniu zabezpečených oblastí.
- Rozsah a podmienky zabezpečenia vnútornej ochrany objektu stanoví štatutárny orgán prevádzkovateľa objektu v súlade s dokumentáciou objektovej bezpečnosti.
- K zaisteniu ochrany zabezpečených oblastí sa použijú certifikované technické prostriedky príslušných kategórií.

Komplexná ochrana objektu je zložitý proces, ktorý sa neustále mení a ktorý sa stále rozvíja. Bezpečnosť je v dnešnej dobe prioritná a nesmie sa nič zanedbať.

2.3 Personálna bezpečnosť

S profesionálnym prístupom k poskytovaniu súkromných bezpečnostných služieb musí ísť ruka v ruke i profesionálny prístup k problematike personálnej práce vo vnútri súkromných bezpečnostných agentúr.

Súkromná bezpečnostná agentúra prevzatím zákazky (uzatvorením zmluvy, či prijatím a potvrdením objednávky) preberá ochranu verejného poriadku a bezpečnosti majetku a osôb, ako tiež i ďalších práv a oprávnených záujmov bezpečnostného charakteru, do svojej starostlivosti a plne za danú oblasť zodpovedá. Preto tiež výber personálu, jeho profesná príprava, rozhodovanie o zaradení apod. je výhradne v právomoci súkromnej bezpečnostnej agentúry, ktorá služby poskytuje. V personálnej práci súkromná bezpečnostná agentúra musí reagovať na skutočnosti, ktoré ovplyvňujú požiadavky na výber a prípravu pracovníkov, ku ktorým je možné zaradiť:

- charakter objektu a od toho sa odvíjajúce sa požiadavky na výkon služby
- štandardné či nadštandardné požiadavky zákazníka na rozsah a charakter poskytovania súkromných bezpečnostných služieb

- dlhodobú i momentálnu bezpečnostnú situáciu v chránenom objekte či priestore a ich bezprostrednom okolí
- požiadavky zákona na pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb
- spoľahlivosť a bezúhonnosť
- fyzickú a psychickú spôsobilosť
- odbornú spôsobilosť
- či je výkon služby vykonávaný so zbraňou či bez zbrane, či bude pracovník vybavený inými bezpečnostnými prostriedkami apod.

Personálna práca v súkromných bezpečnostných agentúrach zahŕňa:

1. Personálne plánovanie

2. Získavanie a výber pracovníkov

Získavanie nových pracovníkov nesmie u súkromnej bezpečnostnej agentúry prebiehať náborom, ale výberom. Výber pracovníkov musí byť vykonávaný v súlade s požiadavkami zákona kladenými na pracovníkov súkromných bezpečnostných služieb, ktoré môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín:

- odpovedajúci vek
- spoľahlivosť a bezúhonnosť
- vhodnosť pracovníka s ohľadom na jeho psychické vlastnosti a schopnosti (psychická spôsobilosť)
- vhodnosť pracovníka s ohľadom na jeho zdravotný stav. V rámci zdravotnej spôsobilosti je treba posudzovať i vhodnosť pracovníka z hľadiska fyzickej pripravenosti a odolnosti
- vedomosti a zručnosti, ktorými je naplnená odborná spôsobilosť

Proces výberu by mal zahŕňať:

- vyhodnotenie dotazníku a životopisu
- základný orientačný test charakterizujúci osobnosť uchádzača
- vyhodnotenie dokumentácie
- vyhodnotenie dosiahnutého vzdelania a iných zručností, vedomostí a skúseností

- závěry psychologických vyšetření
- výpis z registra trestov
- hodnotenia z predchádzajúcich zamestnaní apod.
- vyhodnotenie testov fyzickej zdatnosti

3. Školenie a výcvik pracovníkov

Školenie pracovníka musí prebehnúť ešte pred jeho zaradením do výkonu služby, a to v oblasti:

- základných právnych znalostí pracovníka SBS
- právnych základov a taktických aspektov zákrokov
- psychologických aspektov a etiky práce pracovníka SBS
- smerníc pre ochranu konkrétneho objektu, kam bude pracovník k výkonu služby zaradený
- obecných zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a pracovnej hygieny
- obecných a konkrétnych zásad protipožiarnej ochrany

Pokiaľ bude pracovník vykonávať službu so zbraňou, je nutné, aby pred nástupom takejto služby bol:

- schválený príslušným orgánom polície pre nosenie a držanie zbrane, aby vlastnil zbrojný preukaz
- prešiel školením a výcvikom v použití zbrane a manipulácii so zbraňou
- absolvoval ostré školné strelby.

Školenie pracovníkov v danom rozsahu je nutné opakovať najmenej jeden, spravidla však dvakrát ročne.

4. Hodnotenie pracovníkov

V danej oblasti máme na mysli hodnotenie:

- a) pracovné hodnotenie nadriadenými
- b) psychologické hodnotenie.

Hodnotenie pracovníkov pripravuje, sleduje a metodicky riadi personalista. Hodnotenie by malo obsahovať:

- zhodnotenie osobných vlastností
- zhodnotenie pracovnej disciplíny a pracovných výsledkov
- zhodnotenie aktivity a iniciatívy pracovníka
- zhodnotenie odbornej spôsobilosti
- zhodnotenie zdravotnej a psychickej spôsobilosti pre výkon služby
- ďalšie informácie charakterizujúce osobnosť pracovníka.

Pravidelné a priebežné hodnotenie je významným momentom motivácie pracovníka SBS. Hodnotenie musí byť konkrétne, objektívne a musí v závere stanoviť úlohy k odstráneniu zistených nedostatkov.

5. Vedenie personálnej dokumentácie

U každej súkromnej bezpečnostnej agentúry musí byť vedená a po dobu najmenej piatich rokov po skončení pracovného pomeru archivovaná personálna dokumentácia na pracovníka.

Personálny zväzok musí obsahovať:

- personálny dotazník
- výpis z registra trestov
- doklad o psychickej spôsobilosti
- doklad o zdravotnej spôsobilosti
- doklady o odbornej spôsobilosti
- pracovnú zmluvu a platový výmer
- doklady o školení pracovníka
- doklady o hodnotení pracovníka
- ďalšie dokumenty majúce vzťah k pracovníkovi

6. Starostlivosť o pracovníkov

Starostlivosť o pracovníkov je významným stabilizačným prvkom v súkromných bezpečnostných agentúrach.

7. Formovanie priaznivých pracovných vzťahov

Pod týmto je treba chápať formovanie a prispôsobovanie vnútorného a vonkajšieho pracovného prostredia (pracovnej klímy a mikroklímy).

8. Hodnotenie pracovných miest

Hodnotenie pracovných miest je významné z hľadiska:

- systemizácie pracovných miest v súkromnej bezpečnostnej agentúre
- stanovenia nárokov na zdravotnú, psychickú a odbornú spôsobilosť pre dané pracovné miesto
- správnosti stanovenia mzdového ohodnotenia.

9. Rozmiestňovanie a ukončenie pracovného pomeru

Rozmiestňovanie pracovníkov nesmie byť náhodné, ale musí ísť o prepracovaný systém vychádzajúci zo znalostí a hodnotenia pracovných miest a zo znalostí a hodnotenia pracovníkov.

10. Ovpływňovanie a nástroje ovplyvňovania pracovníkov

Predmetom ovplyvňovania pracovníkov žiadúcim smerom je nastolenie správnej motivácie a stimulácie pre výkon služby v súkromnej bezpečnostnej agentúre. K významným nástrojom ovplyvňovania patrí objektívne hodnotenie a objektívne mzdové ohodnotenie pracovníkov.

11. Vypracovanie a priebežné doplňovanie pracovnej náplne

Na každý typ funkcie v súkromnej bezpečnostnej agentúre by mala byť vypracovaná podrobná pracovná náplň, ktorá sa stáva súčasťou pracovného poriadku a v širších súvislostiach v rámci pracovného poriadku i súčasťou organizačného poriadku súkromnej bezpečnostnej agentúry.

12. Prieskum trhu práce

Prieskum trhu práce dáva prehľad o možnostiach výberu pracovníkov pre súkromnú bezpečnostnú agentúru. Súkromné bezpečnostné služby majú špecifický charakter a nie každý človek vyhovuje pre prácu v takejto agentúre. O to významnejší je prieskum trhu práce a úzka spolupráca s úradmi práce.

13. Personálny informačný systém

Medzi súkromnými bezpečnostnými agentúrami by mal byť vybudovaný informačný personálny systém, ktorý by zabránil nekvalitným a problémovým pracovníkom striedať zamestnania medzi jednotlivými agentúrami.

2.4 Technická bezpečnosť

V zásade možno technické prostriedky zabezpečenia rozdeliť podľa technického princípu, na ktorom sú založené, a podľa predmetu, ktorý majú chrániť, príp. podľa nebezpečia alebo rizika, proti ktorému sú určené:

Podľa predmetu, ktorý majú technické prostriedky ochraňovať, rozoznávame:

- technické prostriedky k ochrane života a zdravia fyzických osôb, napr. zbrane, nepriestrelné vesty, nepriestrelné sklá atď.
- technické prostriedky k ochrane majetku, napr. zámky, ploty, systémy EZS, EPS atď.
- technické prostriedky k ochrane informácii, napr. trezory, systémy kryptografickej bezpečnosti atď.

Podľa nebezpečia alebo rizika, pred ktorým technické prostriedky ochraňujú, rozoznávame:

- technické prostriedky určené pre ochranu pred úmyselným útokom páchatel'a – jedná sa predovšetkým o všetky klasické bezpečnostné technické prostriedky, ako sú mechanické zábranné prostriedky, EZS, CCTV, zbrane apod.
- technické prostriedky určené pre ochranu pred živelnými udalosťami – jedná sa predovšetkým o detekčné zariadenie, ktorého zmyslom je včasná signalizácia vzniknutého alebo hroziaceho nebezpečia, patria sem najmä EPS, ale i ochranné

protipožiarne odevy, hromozvody, protipožiarne dvere, plávajúce vesty a člny pre prípad záplav apod.

- technické prostriedky určené pre ochranu pred prevádzkovými haváriami – opäť ide predovšetkým o rôzne detekčné a monitorovacie zariadenia ku včasnému zisteniu závady a predchádzaniu hrozby, napr. ide o rôzne detektory úniku plynu, počítačové systémy vybavené špeciálnym softwarom pre organizáciu činnosti záchraných zložiek v prípade havárie apod.
- technické prostriedky určené pre ochranu pred neúmyselným zabudnutím, ide predovšetkým o rôzne druhy signalizácie, na ktoré musí obsluha zariadenia reagovať v určitom časovom intervale a určitým spôsobom; pokiaľ tak neučiní, systém je samočinne vypnutý alebo sa zapojí zabezpečovacie zariadenie apod.

Najjednoduchšie a tiež najviac používané členenie technických prostriedkov je ich triedenie podľa základného technického princípu, na ktorom sú zhotovené. V tomto zmysle rozoznávame tieto základné skupiny technických prostriedkov:

- mechanické zábranné systémy – mreže, zámky, závary, rolety, trezory, ploty, bezpečnostné dvere, fólie a sklá
- elektrické a elektronické systémy – EZS, EPS, kamerové systémy, vstupné systémy, PCO atď.
- ostatné technické prostriedky ochrany

2.5 Režimová ochrana

Režimová ochrana rieši v súlade so zákonmi a potrebami podniku, akým spôsobom budú ľudia postupovať pri ochrane podniku.

Režim je administratívne, organizačné a vecné usporiadanie vzťahov medzi ľuďmi, ich činnosťami a vlastnými procesmi v oblasti výkonu i riadenia za účelom zladenia všetkých prvkov a s cieľom dosahovania harmonického stavu v danej organizácii. Režim súvisí so všetkými druhmi ochranných opatrení alebo završuje všetky ostatné druhy ochrany.

Režimové opatrenia sa týkajú:

- činnosti pracovníkov vo vnútri podniku,

- pohybu a chovania osôb prichádzajúcich zvonku, vrátane obehu dokladov a informácii vo vnútri podniku,
- výstupu informácií, dát, dokumentov v podniku.

Všetky potrebné zásady by mali byť zapracované v patričných organizačných dokumentoch, interných normách daného podniku. Významnou činnosťou každého podniku týkajúcou sa režimovej ochrany je spisová služba. Jedná sa o nástroj riešenia správnych agend, ktorý musí vytvárať jednotný, účelne organizovaný systém zjednocujúci pracovné postupy a rešpektujúci obecné princípy i konkrétne podmienky.

Prvky spisovej služby sú:

- spisový plán,
- spisová registrácia,
- poriadky, predpisy, smernice pre spisovú agendu,
- spisové pomôcky.

Podľa dôležitosti základných podnikových dokumentov, ktoré ovplyvňujú režimovú ochranu, je na prvom mieste štatút organizácie. V ňom je vyjadrený účel a cieľ činnosti organizácie, teda dôležitosť jeho postavenia.

Ďalej je to organizačný poriadok konkretizujúci štruktúru podniku, väzby jednotlivých častí i vlastnú prevádzkovú činnosť. V tomto dokumente by mala byť pasáž (článok, paragraf) týkajúci sa ochrany podniku. Každé pracovisko by malo v týchto základných dokumentoch určiť stupeň dôležitosti svojej ochrany buď vcelku, alebo aspoň jednotlivých častí a spôsobov ochrany.

Pracovný poriadok rozvádza podrobne funkčné náplne jednotlivých kategórií pracovníkov, ich práva a povinnosti, prípadne pracovné postupy.

Dokumentom zaoberajúcim sa špeciálne informačnou činnosťou alebo informáciami je Spisový poriadok. V ňom by mali byť stanovené zásady obehu dokumentov, systém ich posudzovania a schvaľovania, predávanie dokumentov, ich kopírovanie, ukladanie, poštová preprava, postup v prípade straty a iné. S tým súvisí i manipulácia s pomôckami, ako sú razítka, kopírovacie papiere, farbivacie pásy, magnetické médiá a ďalšie.

Významnú pasáž tvorí skartačná činnosť. Skartácia znamená vytriedovanie spisov, je vhodné vypracovať a prijať samostatný Skartačný poriadok, určujúci skartačné lehoty,

spôsoby vytried'ovania spisovej agendy, určovanie ich dôležitosti a samozrejme spôsob likvidácie vyradených spisov.

V rámci režimovej ochrany sú dôležité pravidlá používania technických prostriedkov pre spisovú službu, eventuálne iných komunikačných či zdieľovacích prostriedkov.

3 ZVLÁŠTNOSTI FYZICKEJ OCHRANY BANKY

3.1 Opatrenia k ochrane objektu

K opatreniam prijímaným k ochrane majetku a osôb peňažných ústavov zaraďujeme:

- ohodnotenie rizík, ktoré odhalia zraniteľné kritické oblasti,
- prípravu plánov a procedúr pred vznikom rôznych krízových situácií,
- zavedenie vonkajšej kontroly, napr. monitorovanie niektorých miest v okolí objektu, ktoré môžu slúžiť ako nástupište útočníkov
- dôslednú kontrolu vstupujúcich osôb a vchádzajúcich vozidiel (musí ju zaisťovať súčasne technika i ľudia),
- zvýšenie mechanickej odolnosti prístupu do chránených priestorov čím sa sťaží prístup k potencionálnej lúpeži či k vykonaniu nežiadúcej činnosti,
- zapojenie pracovníkov ohrozenej firmy do ochrany, ich zoznámenie s koncepciou ochrany pracovísk, školenie a cvičenie zamerané napr. na to, ako nepovolaným osobám znemožniť získavanie informácií o dislokácií firmy, uložení peňazí, tovaru, dokumentov apod.
- koordináciu všetkých bezpečnostných systémov v areáli objektu,
- dokumentáciu o všetkých pokusoch vlúpaní a inej závažnej trestnej činnosti a spolupráci s políciou.

Predmetom skúmania má byť:

- okolie objektu,
- vonkajšia bezpečnosť,
- ochrana perimetru a všetkých vstupov a vjazdov,
- spôsob kontroly oprávnenosti všetkých vstupujúcich osôb a vozidiel,
- ochrana budov a vnútorných objektov i všetkých vstupov a vjazdov,

- bezpečnostné osvetlenie,
- charakter vnútorných kontrol,
- zámky a kľúčové režimy,
- bezpečnostné systémy (EZS, EPS, CCTV, ACS apod.),
- vstupy peňazí, cenín, iných dôležitých komponentov a spôsoby preberania,
- miesta uloženia peňazí a procedúry ukladania,
- ochrana dôležitých vnútorných procesov a procedúr,
- miesta a spôsob odbavovania zásielok apod.,
- ochrana výpočtového centra, informačnej siete a jednotlivých zariadení,
- ochrana informácií a dát,
- procedúry ochrany proti vlúpaniu, lúpeži, podvodom a hospodárskej kriminalite,
- zmluvné procedúry,
- dostatočnosť a účinnosť vnútornej legislatívy,
- ochrana proti sabotáži a terorizmu,
- ochrana dôležitých osôb organizácie.

3.2 Bezpečnosť v hale

Je potrebný koncept, ktorý navzájom určuje mechanické, technické, fyzické a režimové opatrenia.

Peňažné ústavy sú zaradené v kategórii objektov s vysokým rizikom.

Doba prekonávania mechanického zaistenia by mala byť minimálne taká istá ako doba príjazdu zásahovej jednotky. Inštalácia bezpečnostných zariadení i v jednotlivých častiach budovy spomalí prístup páchatel'a k citlivým miestam.

Z pohľadu zabezpečenia objektu a stanovenia miery rizika napadnutia je treba objekt rozdeliť do jednotlivých bezpečnostných zón, v ktorých sa stanoví príslušný stupeň mechanickej, elektronickej a fyzickej ochrany a rozsah možného pohybu osôb.

Bezpečnostné zóny:

Zóna A

Zóna A je prísne stráženou zónou, kam majú vstup iba oprávnení pracovníci banky za najprísnejších bezpečnostných podmienok. Táto zóna musí vždy tvoriť dispozične uzavretý celok, ktorého všetky stavebné otvory sú zabezpečené na požadovanej úrovni balistickej odolnosti.

Zóna B

Zóna B vyznačuje priestory, ktoré podliehajú zvláštnemu bezpečnostnému režimu vrátane režimu vstupu. Tieto priestory sú určené k tomu, aby do nich vstupovali klienti, iba však za predpokladu, že sú splnené určité bezpečnostné opatrenia. Klienti banky môžu vstúpiť buď s doprovodom oprávneného pracovníka alebo bankovej polície, alebo len s platnou vstupnou kartou vydanou bankou. Do týchto priestorov majú povolený vstup tiež oprávnení pracovníci banky.

Zóna C

Zóna C vymedzuje priestory, ktoré sú za normálnej prevádzky prístupné iba zamestnancom banky. Vo vnútri zóny C – zamestnaneckej zóny sú prevádzky, poprípade dispozičné celky, ktoré sú riešené na rôznych bezpečnostných úrovniach. Režim vstupu môže byť upravený individuálne, a to podľa výšky rizika. Pre klientov a ostatné návštevy platia zásady podobné vstupnému režimu zóny B.

Zóna D

Zóna D je zónou voľnou a vstup do týchto priestorov budovy nie je riadený oprávnenými pracovníkmi banky ani bankovou bezpečnosťou. Týchto priestorov by malo byť v

rámci akejkoľvek banky minimum a sú obvykle obmedzené a to ako priestorovo, tak i časovo. Dôležitá je však kontrola priestorov po skončení návštevných hodín hlavne preto, že tu môžu byť odložené nežiaduce predmety prípadne výbušniny.

3.3 Bezpečnosť pri prenose peňazí vo vnútorných priestoroch banky

I keď je riziko vonkajšieho napadnutia minimálne, je sa treba riadiť týmito základnými pravidlami a doporučeniami:

- cennosti prenáša vždy len pracovník, ktorý je k tomu oprávnený a cennosti prevzal,
- cennosti musia byť trvale pod jeho kontrolou (to sa týka i vylúčenia možnosti prístupu iného zamestnanca k ovládaniu peňažného výťahu po dobu dopravy),
- počet pracovníkov vo vzťahu k výške prenášanej hotovosti určuje riaditeľ banky v závislosti na podmienkach pracoviska, členitosti peňažnej cesty, spôsobe jej zabezpečenia, možnosti vniknutia nepovolaných osôb apod.,
- prenášajúci pracovníci nie sú vybavení strelnou zbraňou, vždy by však mali u seba mať slzotvorný sprej,
- k prenášaniam alebo k preprave nemusia byť použité bezpečnostné kufre.

V prípade, že pritom prechádzajú cez verejne prístupný priestor vo vnútri budovy a tento priestor nie je možné cez túto dobu uzavrieť a kontrolovať, z hľadiska počtu zamestnancov a použitia bezpečnostných kufrov, platia pravidlá záväzne stanovené vnútorným predpisom peňažného ústavu pre prepravu cenností.

Pri pohybe vnútornými priestormi je treba dodržiavať tieto zásady:

- pri vstupe na trase prenášaných peňazí je potrebné, aby zamestnanci mali možnosť sa presvedčiť o situácii za dverami ešte pred ich otvorením (tzn. presklenené dvere, s dverným kukátkom apod.),

- prístupy na peňažnú cestu musia byť spoľahlivo chránené pred vniknutím cudzích osôb, u dverí, ktoré ústia priamo z verejných priestorov najlepšie ich uzamknutím,
- pokiaľ sú cennosti prenášané v doprovoďte ďalšieho zamestnanca, ten kryje činnosť prvého, do nepriehľadných miest (za dverami, za rohom apod.) vstupuje vždy ako prvý, na priehľadných miestach vykonáva krytie zozadu,
- kufor s cennosťami sa nosí vždy v ruke na strane opačnej ako je strana, na ktorej sa stretávame s protiúdcami (tj. spravidla bližšie ku stene chodby apod.).

3.4 Bezpečnosť pri nákladke a výkladke transporta peňazí

Najbezpečnejšie je nakladanie a vykladanie vo vnútornej uzávere. Pomerne vysoká miera bezpečnosti je tiež pri nakladaní a vykladaní u vonkajšej uzávere (okienku pre predávanie peňazí na vonkajšej strane budovy), hlavne ak môže prepravné vozidlo zájsť tesne k objektu a schránku predať jedným otvoreným priezorom vozidla. Tým sa znižuje, resp. vylučuje “chodníkové riziko”.

Málo bezpečné je nakladanie a vykladanie v uzamknutom podnikovom dvore. Preto je potrebné dodržiavať tieto zásady:

- ešte pred začiatkom nakladania a vykladania má byť podnikový dvor uzamknutý a prekontrolovaný,
- behom nakladania a vykladania tu nesmie byť prítomné žiadne publikum,
- napriek tomu, musí byť osádka mimoriadne pozorná a sledovať, či sa niekto zvonku do dvora nepozerá, resp. ich jednanie nepozoruje opticky či akusticky, nerobí fotografické snímky apod.

Najviac riskantné je nakladanie a vykladanie na nechránenom mieste.

3.4.1 Postup pri vykladaní

1. najmenej jeden člen osádky (šofér) zostane behom vykladania z týchto dôvodov vo vozidle:
 - k obsluhu poplachového zariadenia, rádiospojenia a telefónu,
 - k vydaniu prepravných schránok,

- k isteniu ostatných pracovníkov ich sledovaním na prepravnej ceste, resp. i k udržovaniu možnosti komunikácie s nimi,
 - k pozorovaniu okolia, pretože pracovníci majú na svojej ceste obmedzený rozhľad,
 - k pozorovaniu vchodu k zákazníkovi, pretože tu hrozí najväčšie nebezpečenstvo.
2. vozidlo zájde čo najbližšie ku vchodu do cieľového miesta, šofér nechá motor vozidla v chode a spoločne s vedúcim prepravy, ktorý sedí vedľa neho, vykoná vizuálnu kontrolu priestoru v okolí vozidla. Ak je všetko v poriadku, vedúci prepravy vystúpi z vozidla, uzavrie za sebou dvere, ktoré šofér okamžite uzamkne a zostáva stále v rádiovom spojení ako s vedúcim prepravy, tak s centrálnym dispečingom, ktorý ho vyslal na cestu. Pritom neustále sleduje priestor pred sebou v čo najširšom zornom uhle. Vedúci prepravy prejde k pravej časti vozidla a skontroluje priestor za vozidlom, a to i nad úrovňou periférneho videnia, tj. okná, strechy a predmety v blízkosti vozidla, kde sa mohol ukryť páchateľ,
3. ak je všetko v poriadku, dá vedúci prepravy dohodnutým signálom tretiemu členovi osádky (kuriérovi) znamenie k vystúpeniu z vozidla. Kuriér potom ide najkratším smerom ku vchodu do budovy. Vedúci prepravy ho nasleduje vo vzdialenosti 1 až 1,5 metra. Pri dverách sa zastaví ľavým bokom ku dverám, ak je pravák, alebo pravým bokom, ak je ľavák, aby sa mohol brániť útoku. Pravák drží bezpečnostnú schránku v ľavej ruke a pravú má pripravenú na zbrani. Vedúci prepravy otvorí dvere budovy ako prvý. Potom zostane stáť tesne za dverami tak, aby nestratil s kuriérom vizuálny kontakt a mal možnosť sa s ním dohovoriť. Ak je priestor v poriadku, vedúci dá kuriérovi znamenie, aby vošiel do budovy. Vo vnútri budovy pokračujú opäť tak, že vedúci ide za kuriérom, a to až k pokladničnému úseku.

3.4.2 Postup pri nakladaní

Pri nakladaní je v mnohých fázach postup rovnaký. Keď dá vodič znamenie, že je všetko v poriadku, vedúci dá znamenie kuriérovi a ten vystúpi z dverí budovy. Vedúci príde na stanovisko, kuriér nastúpi do vozidla a uzamkne ho. Vedúci príde k pravým dverám kabíny vozidla a ukáže sa šoférovi. Ten mu dvere otvorí, vedúci nastúpi, zamkne svoje dvere a šofér okamžite odchádza.

Pre zvýšenie účinnosti ochrany peňažného transportu je možné celý systém zakódovať do počítačovej siete tak, že k jednému peňažnému ústavu bude zvolených viac trás. Konkrétnu trasu potom bezprostredne pred odjazdom určí počítač. Vylúči sa tak i možnosť spojenia člena osádky s vonkajšími útočníkmi.

Členom osádky prepravného vozidla je treba opakovane pripomínať, že rutinný výkon prepravy vedie k poklesu bdlosti a opatrnosti, k podceneniu možného nebezpečia, hlavne keď sa dlhšiu dobu nič neprihodilo.

K bezpečnosti prepravy môže prispieť vo vlastnom záujme i zákazník tým, že dopredu vykoná tieto opatrenia:

- pešiu cestu od vozidla k hlavnej pokladni strážia domáci pracovníci,
- sú vybrané najkratšie cesty k hlavnej pokladni,
- preprava nie je pozorovaná publikom,
- prepravnej firme sú dané k dispozícii potrebné kľúče,
- predanie a prevzatie sa nevykonáva v dobe pracovných špičiek,
- vyhýba sa neplánovaným objednávkam peňazí.

3.5 Dotácia bankomatov

Hotovostná prevádzka v bankách sa dnes nezaobíde bez automatov na vydávanie peňazí a bez zariadení na tlač výpisov z konta. Prázdne peňažné automaty musia byť naplnené hotovosťou a poruchy je treba opraviť.

Najviac je zraniteľná činnosť prepravných skupín pri dotácii bankomatov umiestnených mimo banky. Dôvody vyplývajú z bezpečnostnej charakteristiky týchto miest:

- z hľadiska prípravy útoku ide o uzlové body, u ktorých je relatívne ľahké odporovať režim dotácií a postup prepravnej skupiny,
- ide o cudzie prostredie, v ktorom sú len obmedzené možnosti k vykonaniu bezpečnostných opatrení, veľakrát nie sú miesta stavebne technicky prevedené tak, aby zaisťovali ochranu pred napadnutím.

V záujme bezpečnej obsluhy bankomatov by mala byť uzatváraná zmluva s majiteľom pozemku alebo objektu, ktorá by mala obsahovať i podmienky prevádzky vrátane týchto bezpečnostných požiadaviek:

- Vylúčiť cudzie osoby z účasti na činnosti prepravnej skupiny v priestore bankomatu, prípadne i v danom objekte.
- Prístup k bankomatu by mal byť zaistený tak, aby v mieste nebolo nutné informovať o príchode skupiny a jej činnosť mohla prebiehať samostatne a pokiaľ možno úplne nezávisle na prevádzke objektu.
- Skupina musí mať možnosť prístupu k bankomatu vlastným kľúčom.
- Mať k dispozícii náhradný kľúč od dverí uzavretého priestoru zadnej časti bankomatu. Kľúč musí mať u seba oddelene iný člen skupiny.
- Pokiaľ je nutné, aby o obsluhu bankomatu bol niekto v objekte informovaný, potom toto vyrozumieanie by malo byť vykonané až po úplnom ukončení všetkých manipulácií s bankomatom a odchodu skupiny.

K zníženiu rizika napadnutia v týchto miestach je treba rešpektovať tieto pravidlá:

- dôsledne dodržiavať nepravidelnosť poradia obsluhy siete bankomatov a tým i trasy prepravy a doby príchodov na miesto,
- upraviť pracovné postupy tak, aby doba zotrvania na mieste bola skrátená na minimum,
- bankomatom vrátené peniaze neprepočítavať na mieste, ale uložiť do obalu, uzatvoriť ho, označiť dvoma podpismi a zapečatiť,
- u bankomatov, ktoré majú prístup do trezorovej časti cez dvojité uzáver, dodržiavať deľbu kľúčov (kódov),
- schránky s hotovosťou prenášať v taške alebo inom, menej nápadnom kufri,
- ak sú kazety plnené sériami nových bankoviek, je účelné viesť ich evidenciu,
- konkrétny postup prepravnej skupiny z hľadiska bezpečnosti musí byť u každého bankomatu individuálny, tomu by mala zodpovedať i odborná príprava zamestancov.

3.6 Prepravy súvisiace s nočnými trezormi

Už dlhú dobu patrí ku každej banke i nočný trezor. Je určený pre klientov, predovšetkým obchodné podniky, ktoré potrebujú odovzdať a deponovať denný príjem po skončení pracovnej doby tak, aby ďalší deň v dopoludňajších hodinách mohol byť obnos spočítaný a ešte v ten deň prevedený ako dobropis na konto firmy. Mnohé banky v zahraničí sa rôznymi cenovými opatreniami snažia o zmenu: v nových alebo zmodernizovaných pobočkách už nezriaďujú nákladné nočné trezory.

Zvyšovaním poplatkov za použitie nočného trezoru sú klienti vedení k tomu, aby svoje peniaze hneď predávali firme na prevozy a spracovanie peňazí. Niekde obchádza firma klientov a vyzdvihuje ich denný príjem, niekde špecializovaná firma vyberá ráno trezor s nočnou prevádzkou. Tieto firmy teda snímajú z banky určité náročné úlohy obojstranne efektívnym spôsobom. Firmy tiež garantujú, že zložené peniaze budú pripísané na správne konto klienta.

Vhadzovanie trezorových kaziet na miestach trezorov predstavuje pre pracovníkov prepravy veľké riziko vzhľadom k tomu, že:

- spravidla nie je možné zísť dost' blízko k miestu vhadzovania,
- často sa musí ísť k miestam vhadzovania po dlhších cestách a vzniká vysoké "chodníkové riziko",
- s ohľadom na miestne podmienky ležia miesta vhadzovania veľmi často v peších zónach. Pre vhadzujúcu osobu tak vzniká vysoké bezpečnostné riziko, pretože páchatel môže zaútočiť rýchlo a nepozorovane,
- pretože vhadzujúca osoba musí čakať na "čip" ako potvrdenkový doklad (za každú jednotlivú kazetu), predlžuje sa čakacia doba v nekrytej pozícii,
- na mnohých vhadzovacích miestach platí ako spätný doklad prázdna kazeta,
- behom vhadzovania kaziet sa pracovník prepravujúci peniaze nemôže dostatočne okolo seba zaistiť, ako je tomu pri inej obvyklej preprave, keď drží v ruke prepravnú schránku a môže pozorovať okolie.

Podľa skúseností nejde zaistiť absolútnu bezpečnosť, ale dá sa zmierniť riziko dodržovaním týchto pravidiel:

- byť pozornejší a opatrnejší na jednotlivých vhadzovacích miestach,

- nevykonávať prepravu kaziet nočných trezorov rutinne,
- problémy a podozrivé momenty na vhadzovacích miestach ihneď hlásiť centrálnemu dispečinku, aby mohla byť poskytnutá okamžitá pomoc alebo zariadené odstránenie zistených nedostatkov,
- kazety nočných trezorov nikdy nenosiť otvorené a už vôbec nepoužívať plastové sáčky,
- nikdy nevykonávať popri preprav kaziet nočných trezorov súčasne ďalšie prepravy, napr. osobných nákupov,
- behom vhadzovania kaziet pozorovať blízke okolie a v prípade pochybností opäť ihneď nastúpiť do vozidla, tj. do zaisteného priestoru,
- dávať pozor pri rozhovore s chodcami, keď sa napr. pýtajú na cestu alebo koľko je hodín práve vás, i keď sú v okolí iné osoby,
- čas vhadzovania by nemal prichádzať bezpodmienečne a vždy do doby, keď je už tma,
- snažiť sa, aby na ohrozených miestach bolo nainštalované pouličné osvetlenie,
- pozorovanie miesta vhadzovania ďalším pracovníkom už pred príchodom prepravného vozidla.

Bolo by možné uviesť ďalšie doporučenia, ktoré sú však špecifické a individuálne podľa zvláštností daného miesta.

Peňažné ústavy sú po dohode s políciou chránené častou alebo stálou policajnou hliadkou, vhod kazety i s časťou tržby je vykonaný v akúkoľvek dobu, pred i po uzávierke v organizácii, vhod je tiež chránený snímacou kamerou s vývodom na pult centralizovanej ochrany v policajnej služobni. K doručeniu kazety ku vhodu v peňažných ústavoch sa doporučuje doprovod bezpečnostného pracovníka organizácie, ktorý je ozbrojený.

4 VÝBER, PRÍPRAVA A RIADENIE PRACOVNÍKOV FYZICKEJ OCHRANY

4.1 Výber a prijímanie pracovníkov fyzickej ochrany

Bezpečnostný pracovník by mal:

- byť prístupný
- dodržiavať zásady obliekania a chovania
- nehovoriť vulgárne
- vždy vytvárať predstavu profesionála
- zachovávať príjemný a zdvorilý postoj
- byť priateľský, ale nie familiárny
- byť asertívny, ale nie agresívny
- byť vždy profesionálny

Požadované doklady pri prijímaní pracovníka:

- podrobný dotazník,
- vlastnoručne napísaný životopis,
- kópie školských vysvedčení,
- výpis z registra trestov (nie starší ako 3 mesiace) a čestné prehlásenia o tom, že nebol uchádzačovi uložený správnym orgánom zákaz činnosti za priestupok, ktorý súvisí s obsahom pracovno-právneho vzťahu. Ďalej čestné prehlásenie o tom, že nebol v posledných 3 rokoch stíhaný za trestný čin, ktorý súvisí s obsahom pracovno-právneho vzťahu,
- doklad o najvyššom dosiahnutom vzdelaní (najmenej výučný list) a iných dovednostiach, vedomostiach a zručnostiach
- potvrdenie lekára o spôsobilosti k výkonu pozície, na ktorú je uchádzač prijímaný
- platný občiansky preukaz (alebo iný doklad totožnosti)

- Zbrojný preukaz, prípadne ďalšie doklady preukazujúce jeho odbornú spôsobilosť
- Hodnotenie z predchádzajúcich zamestnaní (popr. potvrdenie Úradu práce o registrácii uchádzača)
- Základný orientačný test charakterizujúci osobnosť uchádzača
- Závery psychologických vyšetrení
- 2 fotografie

Ďalej je dokumentovaný popis pracovného miesta, názov funkcie, väzby k ostatným funkciám, požadovaná kvalifikácia, základné povinnosti a právomoci, spôsob hodnotenia pracovníka.

Obecne však možno stanoviť požiadavky na bezpečnostného pracovníka takto:

- osoba staršia ako 20 rokov
- spôsobilosť k právnym úkonom
- bezúhonnosť
- spoľahlivosť
- odborná spôsobilosť
- zdravotná spôsobilosť (fyzická i psychická)

Vek a spôsobilosť k právnym úkonom žiadateľ o zamestnanie u bezpečnostnej služby preukazuje platným občianskym preukazom.

Bezúhonnosť sa preukazuje výpisom z registra trestov, ktorý by nemal byť starší ako 3 mesiace. Tiež by malo byť pravidlom, aby zamestnávateľ vyžadoval každoročné predloženie výpisu z registra trestov, napr. k určitému dátumu, od všetkých zamestnancov.

Spoľahlivosť zamestnanca sa preukazuje vydaným Lustračným osvedčením, ktoré na základe žiadosti s overeným podpisom žiadateľa a zaplatením správneho poplatku vydá Ministerstvo vnútra. Opätovné predloženie tohoto osvedčenia sa už nevyžaduje.

Odbornú spôsobilosť možno dokladovať vysvedčením niektorej zo škôl zaoberajúcich sa bezpečnostnou problematikou. V súčasnej dobe komplex vzdelávania bezpečnostných

pracovníkov zahŕňa okrem rekvalifikačných kurzov tiež systém stredných, vyšších odborných a vysokých škôl.

K odbornej spôsobilosti sa vyžadujú od pracovníka SBS zvýšené požiadavky na:

- stupeň právneho vedomia
- ovládanie pravidiel spoločenského chovania (etiky)
- predchádzajúce živorné a profesné skúsenosti
- odborné (profesné) vedomosti

Zdravotná spôsobilosť sa preukazuje posudkom lekára, ktorý musí jednoznačne vyjadriť, či posudzovaná osoba môže vykonávať funkciu bezpečnostného pracovníka. Je vhodné zakotviť povinnosť podrobiť sa lekárskej prehliadke do pracovnej zmluvy. S ohľadom na vek bezpečnostného pracovníka je vhodné lekárske prehliadky pravidelne opakovať.

Zvýšené požiadavky treba klásť na:

- psychickú odolnosť voči záťažovým a stresovým situáciám
- fyzické zdravie umožňujúce vysoký stupeň fyzickej záťaže
- morálnu bezúhonnosť založenú na vysokom stupni správne orientovaných morálnych zásad a stotožnenie sa s určitou stupnicou morálnych a životných hodnôt. Z tohoto pohľadu je treba venovať pozornosť hlavne vlastnostiam, ako je:
 - úcta k ľuďom
 - skromnosť
 - neúplatnosť
 - zodpovednosť za svoje jednanie
 - zodpovednosť za ochranu zvereného majetku

Pracovníkom súkromnej bezpečnostnej agentúry môže byť len osoba, ktorá pred nástupom doloží, že spĺňa požadované hľadiská pre službu v tejto činnosti a je u nej predpoklad, že bude poriadne plniť zverené úlohy.

Obr. 1. Pracovníci fyzickej ochrany

4.2 Odborná spôsobilosť a výcvik

Pred prvým nasadením zamestnanca k priamemu výkonu služby pri ochrane majetku a osôb právnická alebo fyzická osoba vykonáva spravidla 16 hodinové nástupné školenie (teóriu) a následne zácvik nového zamestnanca pod vedením skúseného pracovníka v dĺžke min. 8 hodín. Zamestnanec by mal po absolvovaní odbornej prípravy vykazovať znalosti minimálne na úrovni „Evropského výcvikového modulu pro základní ostrahu“.

Po úspešnom skončení skúšobnej doby absolvuje zamestnanec pri zmene zaradenia ďalšie zaškolenie a zácvik. O školení a zácviku sa urobí záznam, ktorý sa ukladá do osobného spisu zamestnanca.

V skúšobnej dobe, ktorá by mala byť u SBS vždy trojmesačná, aby umožnila dokonalé poznanie osobnosti pracovníka, je treba, aby pracovník preukázal zodpovedný prístup k plneniu služebných povinností a tým i vhodnosť pre výkon SBS.

Organizácia minimálne jedenkrát za rok vyhodnocuje efektívnosť vykonávaných školení a aktualizuje osnovy a testy.

Plány školení, prezenčné listiny zo školení, výsledky testov a psychotestov sú základné. Organizácia má s lekárom v zmluve dohodnúť rozsah vstupnej (periodickej) prehliadky pre jednotlivé funkcie.

Školenie zamestnancov zaradených v priamom výkone služby zahŕňa:

- právne základy ochrany práv a slobôd občanov,

- protiprávne jednanie (trestné činy, priestupky),
- oprávnenia a povinnosti zamestnanca SBS,
- pracovné postupy a taktiku zákrokov,
- manipuláciu so zbraňou,
- zásady použitia obranných prostriedkov a zbrane,
- školenie BOZP,
- školenie PO,
- vzťahy s Políciou SR a inými orgánmi štátnej správy,
- zdravotnú prípravu a prvú pomoc.

4.3 Chovanie pracovníka fyzickej ochrany

Bezpečnostní pracovníci musia byť kompetentní na základe patričného vzdelania, výcviku, zručností a skúseností.

Chovanie a vystupovanie pracovníka fyzickej ochrany – strážnej služby musí byť:

- zdvorilé, ale dôrazné a nekompromisné,
- nestranné a neúplatné,
- dôveryhodné a seriózne,
- cieľavedomé,
- s komplexným prístupom k riešeniu i psychicky náročných situácií, profesne odborné.

Pracovník fyzickej ochrany musí rešpektovať ako záujmy bezpečnostnej služby, tak, a to predovšetkým, záujmy zákazníka, pre ktorého sú služby vykonávané. Akákoľvek činnosť musí smerovať k naplneniu oprávnených záujmov zákazníka. Veľmi dôležité je chovanie voči druhým osobám. Chovanie pracovníka fyzickej ochrany nesmie byť provokujúce, nesmie viesť k vyprovokovaniu inej osoby k nežiadúcemu jednaniu.

Akékoľvek súkromné činnosti pri výkone fyzickej ochrany sú neprípustné. To platí ako o súkromných telefónnych hovoroch, súkromných návštevách, sledovaní televízie, čítaní novín a časopisov apod. Pracovník fyzickej ochrany pri výkone tejto činnosti nesmie byť

ničím rozptyľovaný. Je platený za kvalitný a dôsledný výkon služby, nie za svoje súkromné činnosti.

Pre pracovníka fyzickej ochrany je veľmi dôležitý spôsob asertívneho chovania. Konfliktu musí vždy predchádzať, nie ho vyprovokovať. Nevhodným jednaním pracovníka fyzickej ochrany môžu vznikáť ťažkosti medzi osadenstvom objektu či priestoru, čo vedie k averzii a vyvoláva averziu nielen proti pracovníkovi súkromnej bezpečnostnej služby, ale proti celej súkromnej bezpečnostnej agentúre ako celku. Konfliktné situácie vznikajú veľmi ľahko, ale odstránenie ich následkov je spravidla veľmi obtiažne a dlhodobé. Je treba mať na pamäti, že súkromné bezpečnostné služby vykonávajú svoju činnosť pred očami verejnosti, sú v zornom poli verejnej kontroly a pri nedostatkoch i pod paľbou verejnej kritiky.

Bezpečnostný pracovník ctí a rešpektuje zákazníka. Spokojnosť zákazníka je úlohou pre každú organizáciu, pretože bez neho by organizácia neexistovala. Zákazníci, ktorí sú v objekte, majú právo očakávať, že im bude venovaná patričná starostlivosť a pozornosť.

Bezpečnostný pracovník sa musí zamerať na vytvorenie správnej predstavy o svojej osobe, o svojom zamestnávateľovi a o tom, ako sú presadzované princípy starostlivosti o zákazníka a kvalitách služieb. Predpokladá sa, že bezpečnostný pracovník sa v prevažnej časti pracovnej doby bude stretávať s verejnosťou a preto tejto skutočnosti musí podriaďiť vystupovanie.

Pracovník bezpečnostnej služby si musí byť vždy vedomý, že v prípade vytvorenia zlého dojmu sa toto odrazí nepriaznivo na každom, a preto sa musí vždy snažiť o vytvorenie kladnej predstavy o celom bezpečnostnom priemysle.

Hlavnými princípmi sú:

- vypočuť priania
- vytvárať dobrú predstavu o spoločnosti
- ponúknuť príjemné prostredie
- vybavovať sťažnosti
- zaistiť si lojalitu zákazníka

Zamestnanec vykonávajúci službu má byť v uniforme organizácie označený:

- a) jasne zreteľným logom spoločnosti,

- b) identifikačným číslom zamestnanca,
- c) na požiadanie predkladá zamestnanec svoju identifikačnú kartu, ktorú je povinný mať pri výkone služby vždy pri sebe.

Identifikačná karta obsahuje fotografiu zamestnanca, obchodný názov organizácie a jej identifikačné číslo, jej sídlo, identifikačné číslo zamestnanca, pečiatku a podpis zodpovednej osoby organizácie.

4.4 Zakotvenie povinností pracovníkov fyzickej ochrany v pracovnom poriadku

Každý pracovník fyzickej ochrany je povinný:

- a) vykonávať všetky úlohy spojené s jeho funkciou svedomito a zodpovedne
- b) prácu vykonávať v súlade s obecnými záväznými predpismi, predovšetkým § 13 tr. zák., § 14 tr. zák., § 76 odst. 2 tr. p. a ďalej v súlade s internými normatívnymi aktami firmy
- c) pracovník má požadovať, aby pred nástupom do zamestnania bol oboznámený s obecnými záväznými právnymi predpismi týkajúcimi sa činnosti fyzickej ochrany, s internými predpismi, zásadami ochrany bezpečnosti a zdravia pri práci a protipožiarne predpismi
- d) za splnenie všetkých pracovných úloh, ktoré mu boli uložené a ktoré vykonáva, je osobne zodpovedný a nesie všetky následky plynúce z nesprávneho výkonu služby, vrátane osobných postihov a hmotnej zodpovednosti
- e) dodržiavať stanovenú pracovnú dobu, predovšetkým dobu nástupu výkonu služby a stanovenú dobu skončenia výkonu služby, pričom platí zásada, že stanovisko so zmenou prevádzkou nesmie opustiť do doby, kým je vystriedaný
- f) dodržiavať predpisy k zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, protipožiarne predpisy a tam, kde je to stanovené, i hygienické predpisy pracoviska
- g) používať ochranné a ostatné pracovné pomôcky
- h) dodržiavať pracovnú kázeň, zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom fyzickej ochrany a v súvislosti s činnosťou chránenej firmy

- i) ako zamestnanec firmy chrániť zverený majetok i ochranné pomôcky a v prípade ich straty alebo zničenia nahradiť vzniknutú škodu
- j) v mimoriadnych prípadoch vykonávať službu a plniť povinnosti i za iných zamestnancov, pokiaľ to bude nutné a na požiadanie nadriadených
- k) dôsledne dodržiavať zásadu, že prijímanie akýchkoľvek darov a úplatkov či výhod je prísne zakázané
- l) vziať na vedomie, že používanie alkoholu alebo iných návykových látok pred výkonom služby, i v priebehu výkonu služby je posudzované ako hrubé porušenie pracovnej kázně
- m) chovať sa na verejnosti i v súkromí i mimo výkon služby tak, aby neohrozil dobré meno firmy
- n) vziať na vedomie, že v prípade zneužitia funkcie a postavenia z nej plynúceho či v prípade, že by iným spôsobom zneužil svoju činnosť alebo inak ohrozil osobu či majetok, ktoré mu boli zverené v rámci výkonu funkcie, šlo by o hrubé porušenie pracovnej kázně, ktoré je dôvodom k okamžitému zrušeniu pracovného pomeru

4.5 Realizácia výkonu fyzickej ochrany

System výkonu služby je popísaný v Inštrukciách pre výkon služby, vo Všeobecnej inštrukcii pre výkon služby a Poriadku výkonu služby.

Poriadok výkonu služby stanovuje predovšetkým zásady pre:

- riadenie a priamy výkon služby (plánovanie výkonu služby, riadenie zamestnancov SBS, operatívne riešenie neštandardných situácií),
- kontrolnú činnosť,
- vedenie stanovenej dokumentácie a poskytovanie určených informácií,
- prijímanie, sledovanie a vyhodnocovanie účinnosti opatrení k optimalizácii výkonu služby, predovšetkým z hľadiska objemu nadčasovej práce, čerpania dovolenky, rozložení služieb v noci a vo sviatok,
- zabezpečovanie rozvoja ľudských zdrojov, predovšetkým vykonávanie zácviku, výcviku a budovanie systému zastupiteľnosti,
- operatívne zabezpečenie pracovných postupov, ktoré reagujú na neštandardné situácie a požiadavky zákazníka, alebo orgány štátnej správy,
- hodnotenie a motivovanie zamestnancov,

- pravidelné preskúšanie zamestnancov zo znalostí stanovených postupov v jednotlivých objektoch (stanovištiach),

Všeobecné inštrukcie pre výkon služby stanovujú základné povinnosti, postupy a právomoci zamestnancov, ktorí vykonávajú ochranné bezpečnostné služby.

Obsahuje spravidla tieto časti:

- etika jednania a vystupovania zamestnanca SBS
- oprávnenia, povinnosti a zákazy zamestnanca SBS
- BOZP, prvú pomoc a pracovný úraz
- zásady používania výstroja
- zásady používania vecných bezpečnostných prostriedkov
- zásady pracovných postupov
- mimoriadna udalosť, všeobecné zásady a druhy.

Inštrukcie pre výkon služby pre konkrétny objekt upravujú pracovné postupy, formy a metódy plnenia úloh k zaisteniu ochrany objektu v súlade so Zmluvou o ochranných bezpečnostných službách.

Obsahuje spravidla tieto časti:

- charakteristika objektu, definície pojmov, zoznam dokumentácie vedenej na objekte, styk so zákazníkom
- povinnosti na jednotlivých stanovištiach v návaznosti na základné povinnosti zamestnancov SBS vyplývajúce zo zmluvy
- pracovné postupy pri riešení mimoriadnych a neštandardných situáciách
- rozpis strážnych hodín na jednotlivých stanovištiach
- vecné bezpečnostné prostriedky a technické vybavenie v objekte

- plány objektov a budov (pokiaľ súhlasí zákazník)
- neštandardné bezpečnostné opatrenia
- zoznam poučených osôb
- manuály pre obsluhu technických zariadení

4.6 Systém riadenia a organizácia činnosti SBS

Riadenie si nemožno predstavovať ako určitý úkon, je ho nutné chápať ako stále sa opakujúci a stále prebiehajúci proces, ktorý je zložený zo vzájomne na seba nadväzujúcich riadiacich cyklov.

Cyklus riadenia môže:

- mať rôznu dobu trvania
- mať rôzne ciele
- mať rôzne podmieňovacie podmienky
- mať rôzne prostriedky plnenia
- prebiehať v rôznych úrovniach
- prebiehať v rôznom priestore a čase.

4.6.1 Fázy a kroky riadiaceho cyklu

Pre lepšie pochopenie je možno riadiaci cyklus rozčleniť do jednotlivých fází a tie do jednotlivých krokov. Všetky fázy a kroky sú v praxi spolu nerozlučne späté, prekrývajú a prepletajú sa navzájom.

1) Vytýčenie cieľa:

- a) objavenie, zvolenie alebo uloženie problému riadenia
- b) zhromaždenie a hodnotenie informácií k vytýčeniu cieľa
- c) vlastné vytýčenie cieľa

- 2) Analýza daných údajov:
 - a) úvaha o prístupe k riešeniu úlohy
 - b) zber informácií
 - c) triedenie a výber informácií
 - d) štúdium a rozbor informácií
 - e) zobecnenie informácií
- 3) Rozhodovanie:
 - a) ujasnenie problému
 - b) spracovanie variánt riešenia
 - c) výber optimálnej varianty
 - d) formulácia rozhodnutia, ako riadiaci problém riešiť
- 4) Plánovanie:
 - a) určenie obmedzujúcich podmienok
 - b) formulácia základných predpovedí
 - c) stanovenie konkrétnych úloh
 - d) stanovenie prostriedkov, foriem a metód, úkonov a činností k dosiahnutiu cieľa
 - e) stanovenie plánu postupu
- 5) Organizovanie:
 - a) motivovanie
 - b) stimulovanie
 - c) koordinovanie
 - d) operatívne riadenie
- 6) Hodnotenie výsledkov:
 - a) zisťovanie faktov o priebehu realizácie riadiaceho cyklu
 - b) kritické hodnotenie získaných faktov

- c) návrh opatrenia
- d) prenos informácií do nového riadiaceho cyklu – uplatnenie skúseností v praxi

Ukončenie jedného cyklu riadenia je počiatkom nového a ďalšieho cyklu riadenia.

4.7 Úlohy operačného strediska SBS

Operačné stredisko (Control Room), je miesto, odkiaľ sú všetky príslušné aktivity, informácie, postavenie a správy od bezpečnostných pracovníkov a stanovišť zaznamenávané, vyhodnocované a organizačne podporované.

Obr. 2. Operačné stredisko

Hlavnými úlohami operačného strediska je:

- ochrana objektov prostredníctvom monitorovania v stredisku registrácie poplachov
- monitorovanie činnosti zabezpečovacích systémov, ako aj technologických zariadení v chránených objektoch nepretržite 24 hodín
- tiesňové volania pomocou skrytých tlačidiel
- všetky narušenia objektov s následným výjazdom k objektu zásahovou jednotkou v nepretržitej pohotovosti zameranou na elimináciu vzniknutých škôd prostredníctvom priameho zásahu v prípade narušenia objektu

- dokonalé pokrytie s možnosťou zdvojeného prenosu signálu prostredníctvom telefónneho aj rádiového spojenia
- všetky signály narušenia na pult strediska registrácie poplachov sú archivované
- systém prenosu signálu eliminuje falošné poplachy, čím znižuje počet falošných výjazdov na minimum

4.8 Vzťahy s políciou

V minulosti si niektorí predstavitelia polície kládli otázku: “Polícia alebo súkromné bezpečnostné služby?”, čo svedčilo o tom, že chápu súkromné bezpečnostné služby a políciu ako protiklad.

Vývoj však postupne viedol k poznaniu, že nejde o žiaden protiklad, že sa tu nedá hovoriť o konkurencii, ale o spolupráci na úseku vnútornej bezpečnosti a že je treba rešpektovať spoluexistenciu polície a súkromných bezpečnostných služieb.

Je žiadúce, aby sa pracovníci peňažného ústavu a miestni policajti mohli na seba spoľahnúť. To predpokladá vzájomné rešpektovanie sa, dôveru a toleranciu.

Policajná taktika je orientovaná tak, aby bol v prvom rade chránený život ľudí a až potom bol zadržaný páchatel'. Ľudský život a zdravie má vždy prioritu pred majetkovými hodnotami.

V SR i ČR sa na miesto činu dostaví najskôr uniformovaný policista, ktorý je najbližšie k objektu. Ten preverí situáciu a potom pride zásahová jednotka Polície ČR. Je dôležité, aby banky udržiavali spojenie so svojimi miestnymi policajnými služobňami, poznali kontaktných partnerov a miestnych policajných odborníkov, resp. odborníkov z vyšších policajných úradov a pozývali ich na školenie svojho personálu.

Na základe skúseností Polícia ČR doporučuje tieto preventívne opatrenia proti bankovým lúpežiam:

1. Analyzovať bezpečnostné riziká každého objektu, v ktorom sa peňažný ústav nachádza, navrhnúť a urýchlene realizovať system personálnych, režimových, stavebne konštrukčných a technických opatrení.
2. Oboznámiť personál a komerčnú ostrahu peňažných ústavov so známymi postupmi, metódami a chovaním páchatel'ov pred, pri a po trestnom čine a s modelovými postupmi a reakciami na tieto situácie, vrátane zásad smerujúcich k uchovaniu a zaisťovaniu stop na mieste trestného činu, nácviku komunikácie s páchatel'om a zásadami postupu personálu a ostrahy po odchode lupiča z miesta činu.
3. Preškoliť s personálom a ostrahou objektu zásady ochrany informácií a ich nežiadúce šírenie (napr. poskytovanie informácií zástupcom médií). Nežiadúci únik informácií môže spôsobiť nežiadúce informovanie páchatel'a o predbežných výsledkoch policajného vyšetrenia. Dôsledkom môže byť odhalenie taktiky policajného vyšetrenia i jeho ďalšieho postupu.
4. Oboznámiť personál a ostrahu objektu so spôsobmi pozorovania podozrivých osôb, zapamätania si ich vonkajších identifikačných znakov, spôsobu ich chovania, vystupovania a vyjadrovania, aby mohol byť zostavený ich laický popis.
5. Zaistiť dokonalú informovanosť personálu a ostrahy objektu o umiestnení tiesňových hlásičov a spôsoboch ich nepozorovaného spustení, o rozmiestnení a použití spojovacej techniky a telefónnych číslach tiesňového volania.
6. Zaistiť primeranú informovanosť personálu a ostrahy objektu o umiestnení kamier bezpečnostného systému.
7. Vyzvať personál a ochranu objektu k ostražitosti a opatrnosti k tomu, aby venovali pozornosť neobvyklému chovaniu osôb a všetkým podnetom, ktoré by nasvedčovali hroziacemu nebezpečenstvu.
8. Prakticky vyskúšať možné varianty napadnutia a na základe tejto skúšky doplniť či upraviť bezpečnostný system, poprípade stanovené postupy.

ZÁVER

Cieľom tejto bakalárskej práce bolo poskytnúť čitateľovi teoretické informácie o celkovej bezpečnosti podniku, pretože bezpečnosť organizácie a otázky s ňou spojené zasahujú do všetkých činností organizácie. Pre veľa firiem je dnes bezpečnostná politika súčasťou ich firemnej stratégie.

Koncom 20. storočia je spoločnosť charakterizovaná veľkým nárastom všetkých foriem kriminality. Nie je tomu inak ani v bankovom sektore. Čoraz častejšie sa dozvedáme o rôznych bankových lúpežiach, či prepadnutiach peňažných transportov. Pokiaľ nepríde k zlepšeniu ochrany, titulné stránky novín budú stále plné informácií o odcudzených sumách a vystrašených výpovedí svedkov.

V tejto práci som sa preto zamerala predovšetkým na to, aké opatrenia by sme mali prijímať k ochrane peňažných ústavov a tiež ako postupovať pri preprave peňazí, aby sme sa vyhli zbytočnému riziku.

Z práce vyplýva, že počet prepadnutí bánk sa bude znižovať, keď budú peňažné ústavy lepšie zaistené špičkovou bezpečnostnou technikou napojenou na systémy centralizovanej ochrany, dostatočnými mechanickými zábrannými prostriedkami a systémovými opatreniami, zamestnanci budú lepšie vyškolení a precvičení. Cieľom je vytvoriť prostredie, v ktorom existuje bezpečnostná kultúra ako výsledok uvedomelého, dobrovoľného a rozumného dodržiavania základných bezpečnostných zásad pre dosiahnutie lepších výsledkov. Dosiachnutie kvalitnej bezpečnostnej kultúry je jedna z podmienok pre skvalitňovanie života ľudí v spoločnosti a je ukazovateľom schopnosti občanov, či a v akej miere dokážu zodpovedne nakladať s hodnotami ako je sloboda, demokracia, zdravie a život.

Podstatnú úlohu tu zohráva fyzická ochrana, ktorá by mala byť vyberaná veľmi starostlivo. Za posledných pár rokov vznikla na trhu pestrá a veľmi rozsiahla ponuka bezpečnostných služieb, ktoré sú poskytované špecializovanými súkromnými bezpečnostnými organizáciami. V praxi sa ukazuje, že úspešné firmy význam riešenia bezpečnostných otázok pre fungovanie firmy pochopili a dokážu ich význam doceniť. Naopak pri firmách so slabšími výsledkami sa stretávame i s problematickým prístupom k týmto otázkam.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATURY

- [1] PROTIVÍNSKY, Miroslav JUDr.; ČÍRTKOVÁ, Ludmila PhDr.; HÝSEK, Antonín JUDr.; NÁCHODSKÝ, Zdeněk JUDr. *Bankovní loupeže*. 1. vyd. Praha: Armex ve spolupráci s Trivis, 2001. ISBN 80-86244-21-0
- [2] PROTIVÍNSKY, Miroslav JUDr.; NÁCHODSKÝ, Zdeněk JUDr. *Organizace a taktika přepravy peněz a cenností*. 1. vyd. Praha: Armex ve spolupráci s Trivis, 1999. ISBN 80-86244-00-8
- [3] BRABEC, František a kolektiv. *Hlídací služby*. Praha: Eurounion, 1995. ISBN 80-85858-12-6
- [4] BRABEC, František a kolektiv. *Bezpečnost pro firmu, úřad, občana*. Praha: Public History, 2001. ISBN 80-86445-04-06
- [5] ČERNÝ, Josef JUDr. *Evropský výcvikový modul pro základní ostrahu*. 1.vyd. Zlín: Academia Centrum, 2003. ISBN 80-7318-107-X
- [6] VYHLÁŠKA č. 339/1999 Sb. Národního bezpečnostního úřadu č. 339/1999 Sb. [online], 1999. Dostupné na WWW:<<http://www.bojovaumeni.cz/bu/modules.php?name=News&file=print&sid=77>>
- [7] ČESKÁ ASOCIACE POJIŠŤOVEN. *Aplikační směrnice pro fyzickou ochranu*, Praha: ČAP, 2004.

ZOZNAM POUŽITÝCH SYMBOLOV A SKRATIEK

1. BOZP – Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
2. CCTV – Systém uzatvoreného televízneho okruhu
3. ACS – Systém kontroly vstupu
4. EZS – Elektrický zabezpečovací systém
5. EPS – Elektrická požiarne signalizácia
6. PCO – Pult centralizovanej ochrany
7. SBS – Súkromná bezpečnostná služba

ZOZNAM OBRÁZKOV

Obr. 1. Pracovníci fyzickej ochrany.....	42
Obr. 2. Operačné stredisko.....	51